

Progetto Italiano Junior 2

V recenziji navajam najprej splošni opis lastnosti učbenika, prednosti in slabosti, zatem ga razčlenim po posamičnih zmožnostih, kjer prav tako poleg prednosti navedem tudi pomanjkljivosti oz. manj koristne lastnosti učbenika. Zlasti slednje bo moral učitelj, ki želi izvajati kakovosten pouk italijanščine kot tujega jezika (odslej TJ), dopolnjevati z gradivi po drugih virih, predvsem e-gradivi, ki so že in bodo v prihodnje na voljo v okviru Zavoda za šolstvo RS in e-gradiv Ministrstva za šolstvo (za italijanščino kot TJ). Recenzija se zaključi s predlogi, kako naj se učbenika **Progetto Italiano Junior 1** in **Progetto Italiano Junior 2** uporabljata v kombinaciji z ostalimi potrjenimi učbeniški kompleti, glede na predznanje učenca ob pričetku tretje triade OŠ.

Učbeniški komplet **Progetto Italiano Junior 2** je namenjen za nadaljevalno učenje italijanskega jezika na ravni A2 glede na Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO) in predvsem za učence v starosti približno 13 in 14 let, vendar je ta raven nekoliko nerealna za situacijo v slovenskih OŠ, saj učbenik sicer vsebuje snov za raven A2, vendar jo bodo ob pribl. 200 kontaktnih urah v celotni tretji triadi lahko dosegli le najbolj zainteresirani in nadarjeni učenci.

Cilji učbenika se ujemajo s cilji učnega načrta za italijanščino kot TJ kot obvezni izbirni predmet za učence zadnje triade OŠ, in sicer za večji del 8. in za 9. razred. Pristop je prevladujoče komunikacijski, vendar je v tem drugem delu (še bolj kot v prvem) razvidno slovnično ozadje, ki je na nekaterih mestih v učbeniku tvori edini skupni imenovalc obeh delov posamične učne enote.

SESTAVA UČBENIŠKEGA KOMPLETA Progetto Italiano Junior 2:

a) predmet recenzije:

- **knjiga**, ki je razdeljena na dva dela: **učbenik** do vključno 90. strani (vsebuje šest učnih enot) in **delovni zvezek** od 92. do 137. strani;
- **zgoščanka** s posnetki dialogov, intervjujev in vaj za izgovorjavo, v skupnem obsegu 54 minut.

b) ni predmet recenzije, vendar gre za pomembna dopolnila za učitelja in za učenca:

- Progetto Italiano Junior Video (DVD);
- priročnik za učitelje (Guida per l'insegnante) z napotki za uporabo gradiv, rešitvami nalog in nekaj dodatnimi gradivi za razmnoževanje za učence;
- večjezični spletni slovar (Glossario plurilingue online), ki ne vsebuje slovenščine;
- spletne naloge in aktivnosti;
- spletni glasbeni »blog«.

ORGANIZACIJA UČBENIKA - **UČBENIŠKI DEL**

1. enota: ZUNAJŠOLSKE DEJAVNOSTI
2. enota: TELEVIZIJA
3. enota: OKOLJE IN EKOLOGIJA
4. enota: NAKUPOVANJE
5. enota: ŠPORT
6. enota; TRENUTEK RESNICE

Vsaka od 6 didaktičnih enot je razdeljena na dva dela (prvi in drugi del), ki naj bi bila sicer vsebinsko povezana glede na skupni naslov učne enote, kar je po moji presoji avtorjem npr. uspelo pri 2., 4. in 5. enoti, v ostalih dveh enotah pa je povezanost šibkejša, vendar so skupni imenovalci "učbeniški protagonisti" in slovnična struktura. Na koncu vsake učne enote je ena stran nalog za samoocenjevanje ("Autovalutazione", rešitve najdemo na koncu učbenika na str. 162), kar spodbuja individualno delo učenca.

Dodatek k vsaki učni enoti (gre za obe strani pred "Autovalutazione") je namenjen vsebini s skupnim okvirnim naslovom "Conosciamo l'Italia" (Spoznajmo Italijo). V vsakem tovrstnem razdelku se dodatno obravnava tema učne enote, nekoliko v slogu najstniških revij. Obravnavajo se predvsem družbene razsežnosti Italije, ki naj bi najstnike zanimala (v tem učbeniku so to: zunajšolske dejavnosti in horoskop, televizija v Italiji in navade gledalcev, varstvo okolja v Italiji in raba kolesa, moda in mladi, šport v Italiji, italijanska glasba).

Tudi na tej višji začetniški stopnji so teme v glavnem obravnavane y vidika Italije, s sorazmerno malo spodbud za primerjavo s družbeno stvarnostjo učenčeve kulture, kar bi že avtorji lahko brez težav vključili v zadnji nalogi teh rubrik ("Progettiamo"), saj so učenci jezikovno že bolj spretni in bi lahko bila - poleg spodbud k obravnavanju teme v dvojicah ali skupinah - v večji meri prisotna tudi spodbuda za medkulturno primerjavo. Če bo torej učitelj v tej rubriki dodajal še kratke naloge s ciljem medkulturnega osveščanja (npr. primerjava s Slovenijo in najstniki v slovenskih šolah, ter usmerjal učence k razmisleku o vrednotah), bo dosegal še vzgojni vidik, ki je pri najstnikih velikega pomena.

ORGANIZACIJA UČBENIKA - **"DELOVNI ZVEZEK" in OSTALO**

V drugem delu iste knjige (str. 91 - 137) imajo učenci na voljo **delovni zvezek** s po pribl. 6 stranmi vaj za utrjevanje snovi vsake učne enote. Dobra stran tega sklopa je barvitost in nenatranost strani, vsebinska dobra stran pa ta, da v glavnem ne gre samo za slovnične vaje, pač pa vaje usmerjajo učence tudi k utrjevanju smiselno zaključenih delčkov komunikacije, ter tudi k natančnosti izražanja.

Slaba stran tega sklopa je, da so naloge tudi v **Progetto 2** pretežno receptivne, tj. zadostuje učenčevo razumevanje delčkov komunikacije in primanjkuje nalog s spodbudami, da bi učenec samostojno pisal besedila, npr. dialoge ali 'prava' pisna besedila - poiskati in pri pouku dodajati take naloge bo torej učiteljeva naloga.

Tudi tu je v delovnem zvezku po vsaki učni enoti na voljo še končni test (ital. test

finale), ki tudi daje učencu povratno informacijo o njegovem receptivnem znanju jezika (učenec v glavnem izbira med možnostmi).

Na straneh 138-140 lahko učenci kot obliko miniaturnega samopreverjanja (»Minitest«) rešujejo križanke, izjemno priljubljeno obliko vaje. Učitelj bo opazil, da v teh križankah ne prevladuje več preverjanje slovničnih struktur, pač pa je vključenega več besedišča kot v prvem učbeniku, saj imajo učenci že več naučenega in usvojenega znanja. Vseeno bi lahko za besedišče poiskal že dodatne vaje za učence v drugih virih, saj je besedišče pomemben del znanja tujega jezika in naj bi ga lažje priklicali, če je bilo sistematično obravnavano.

Na koncu učbenika so še:

- slovnični pregled z razlago in preglednicami, kjer bo potrebno učiteljevo dopolnjevanje s prevodom razlage in verjetno tudi nekaterih zgledov (str. 141-148);
- naloge (9 strani, str. 149-158), ki spremljajo uporabo videoposnetkov, kot fakultativnih delov učbeniškega kompleta in jih imajo učenci praviloma radi (če oprema učilnice dopušča njihovo kakovostno uporabo), saj jim popestrijo učno uro (o zanimivosti in uporabnosti posnetkov ne morem soditi, ker nimam ustreznega dvd-ja za pregled);
- analitično kazalo (str. 159-162) z razdelitvijo na komunikacijske vsebine (srednji stolpec) in slovnične prvine (desni stolpec);
- rešitve vaj za samoocenjevanje na koncu učnih enot v učbeniškem delu (ne pa vaj iz razdelka "delovni zvezek") in rešitve križank s strani 138-140;
- seznam zvočnih posnetkov;
- reklama za publikacije založbe Edilingua.

VIZUALNI VTIS

Učbenik je v celoti zelo barvit, vizualne spodbude za učenca so na vsaki strani: prepletajo se barvne ilustracije, barvne fotografije in barvne oznake, pri čemer je vsebina v največji možni meri namenjena prav najstnikom. Verjetno bo učbenik zaradi naštetega privlačen in na prvi pogled zelo všečen najstnikom, ki so njegovi ciljni uporabniki.

Zaradi številnih različnih barv, predvsem pa zaradi močnih in temnih barvnih odtenkov, meni učbenik sicer ne deluje privlačno, toda zagotovo bo zelo všečen večini najstnikov! Sprašujem se le, ali bodo učenci, nasičeni z vizualnimi spodbudami, sploh še opazili tudi besedila, ki naj bi bila pri poku tujega jezika vendarle osrednja. Kljub barvitosti se sprašujem tudi, ali se bodo učenci v učbeniku "znašli": verjetno ja, če so se sistemu privadili v prvemu učbeniku, ki ima enako zasnovu.

Menim, da sicer lahko učitelj izrabi številne vizualne elemente kot spodbude za urjenje govorenja v italijanščini, toda ocenjujem, da bo moral za učinkovit pouk vanj dodajati tudi primerna dodatna besedila.

Tudi pri **Progetto 2** me kot pedagoga moti, da vizualno gradivo pogosto ni nevtralnno in tega ne pripisujem zgolj naključju (nenazadnje se iste blagovne znamke pojavljajo tudi v slušnih besedilih, npr. Nokia, Geox): fotografija deluje kot reklama za določeno blagovno znamko npr. str. 32 in 49 (oblačila), str. 55 (geox), str. 57 (stefanel), ipd. Strinjam se, da naj učenci informativno spoznajo tudi take izdelke kot del

spoznavanja Italije, toda vtis je nekoliko "reklamen", kar se mi zdi pri pouku neprimerno. Posredno namreč na več mestih ta učbenik ustvarja tudi vtis, da propagira potrošništvo in z njim povezane pojave, pogrešam stališča in spodbude, ki odkrito nasprotujejo npr. individualizmu, pasivnosti, sprejemanju stanja, kot je ipd. - ta vzgojni vidik bo morda želel dodati učitelj ...

JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

Učbeniški komplet razvija **pet jezikovnih zmožnosti** (poslušanje, govorjenje, govorno sporazumevanje, branje, pisanje), ki se v učnem procesu prepletajo. Opaziti je, da sicer niso uravnoteženo zastopane, čeprav je to učno gradivo namenjeno za raven A2, ko naj bi učitelj upravičeno lahko pričakoval, da bo imel za pouk že pripravljenih več neposrednih spodbud za produktivni spretnosti govorjenja in pisanja krajših besedil.

Privlačen del učbenika so predvsem stripi s prigodami italijanskih najstnikov, ki so se že spremenili in vizualno 'skoraj odrasli' (Alessia, Chiara, Paolo, Dino, Giulia), s katerimi se lahko slovenski učenci istovetijo. To vsekakor kaže na povezanost učbenika z resničnim življenjem in dobro je, ker so te stripe avtorji v nekoliko večji meri povezali s preostalimi vsebinami učnih enot (kot v prvem delu). Lahko bi jih nadgradili v še večji meri, saj ocenjujem, da bo ta "rdeča nit" postala med učenci zelo priljubljena.

Slušno razumevanje

Del učbenika je CD, ki vsebuje 32 posnetkov za skupno 54 minut, vsako je dolgo pribl. od ene do dveh minut. Dialogi posnemajo naravno rabo jezika, slišati je dialektalno obarvanost, (verjetno) govorno napako ali nošnjo zobnega aparata pri nekaterih govorcih, žal pa tudi nekoliko nenavadno naglaševanje besed (npr. pri unità). Kljub temu, da imamo tudi na ravni A2 še opraviti z začetniki, menim, da je pri hitrosti govora morda niso dovolj pazili, saj je mestoma (iz)govor nekaterih slabše razumljiv, toda tako je tudi v realnem življenju.

Besedila so v splošnem po vsebini zanimiva in dejansko lahko služijo (tudi z uporabo transkripcije) kot besedilni modeli za učence, ki pripravljajo igre vlog za razgovore med najstniki samimi in z odraslimi.

Naloge za razvijanje slušnega razumevanja so pretežno primerne, raznolike in pohvalno je, da nekateri primeri spodbujajo aktivno delo, tj. npr. dopolnjevanje stripa pred poslušanjem s predhodnim znanjem in zatem poslušanje, kaj so dejansko rekli protagonisti. Za stripe, ki pa niso tako zasnovani, bo nekaj vprašanj za preveriti razumevanje moral pripraviti in izvesti učitelj sam.

Bralno razumevanje

V učbeniku je manj besedil, ki naj bi služila predvsem za razvijanje te zmožnosti kot za slušno razumevanje, dejansko prevladujejo dialogi in dialogi v stripih, ki jih ali pa jih tudi ne spremljajo naloge za preverjanje razumevanja. Težko ocenim, ali bo to povzročilo nek slabši učinek pri znanju učenca, saj je tudi drugi del začetne stopnje še vedno spoznavanje z italijanščino, pri čemer imajo dialogi in stripi pomembno vlogo.

V dialogih se tudi najbolj utrjujejo slovnične strukture, značilne za začetni stopnji

A1 in A2, ter se utrjuje učenčev besedni zaklad. Primerno dolga in prirejena besedila (ne dialogi) so umeščeni v razdelke "Spoznajmo Italijo!", kjer sicer ni posebnih nalog za bralno razumevanje. Nekaj vprašanj za preveriti razumevanje bo morda po potrebi moral pripraviti in izvesti učitelj sam, preden bodo učenci prešli na aktivni 'projektni' del ("Progettiamo"), kjer pa pravzaprav z izvajanjem dokažejo, da so predhodna besedila pravilno razumeli.

Govorno sporočanje in sporazumevanje

Za razvijanje govorne zmožnosti je v učbeniku dovolj spodbud, zlasti če jih učitelj izrabi v večini, in še posebej veliko, če predvsem vizualne spodbude nadgradi s pripravo posebnih nalog samo za govorno komunikacijo. Učbenik vsekakor omogoča razvijanje govornega sporazumevanja o različnih pomembnih temah najstniškega vsakdana. Na voljo je veliko nalog za izvajanje pogovorov v dvojicah ali skupinah (igre vlog) in nadgrajevanje dialogov, s tem, da naloga učence eksplicitno spodbudi, da se o temi pogovorijo tudi iz svojega osebnega vidika in vidika razreda, šolske skupnosti, družine, vpetosti v družbo.

Pisno sporočanje in sporazumevanje

Učbenik vsebuje na koncu vseh učnih enot naloge, ki naj bi razvijale tudi pisno sporočanje, vendar ponuja le temo za pisanje krajšega besedila, pri čemer predhodna učna enota ne nudi besedil/a, ki bi lahko služilo/a kot besedilni model. To je deloma preseženo v razdelku "Spoznajmo Italijo", kjer so besedila kot modeli primerna in neposredna.

Sicer pa za razliko od **Progetto 1** ta drugi del (vsaj oblikovno) v večji meri vključuje oblike, ki so dandanes del vsakdana najstnikov (sms, mejli, bloganje, pisanje v FB ipd.). Ker pa spodbude, da učenec napiše kratko besedilo npr. v obliki mejla, niso množično vključene v učbenik, bo to spet naloga učitelja. Učitelji svoje učence poznajo in jim na kožo pisane naloge te vrste mimogrede pripravijo, z nekaj googlanja pa jim učitelj lahko hitro poišče primerna vzorčna besedila, če/ko je potrebno.

Slovnica

Učbenik ponuja v obravnavanje slovnične strukture, ki se tradicionalno pojavljajo na ravni A2, vsekakor pa niti ne bo nujno niti ne bo mogoče, da bi imelo obravnavanje vseh enako težo pri pouku. Učitelj in učenec se zavedata, da gre pri slovničnih strukturah za zavestno učenje o zakonitostih jezika, ki so do neke mere koristne in nujne, (vsaj) dokler pomagajo pri pravilnosti izražanja in ne ovirajo tekočnosti.

Za doseganje aktivnega znanja in tekoče uporabe sedanjika, treh preteklih časov (passato prossimo, imperfetto, trapassato), obeh prihodnjikov in velelnika, pa še kombinacije z zaimenskimi oblikami - za to je potrebno veliko več časa, kot ga dopuščajo 3 leta učenja pri predmetu "izbirne narave". Tekoča uporaba je rezultat šele večletnega učenja in usvajanja, v tem triletju naj bi zadostovalo, da se nekatere od naštetih glagolskih časov učenec nauči zgolj na manjšem izboru najpogostejših glagolov.

Kot je pri tej starosti primerno, učbeniški komplet predvideva tudi razvijanje teoretičnih znanj o jeziku v slovničnem dodatku na str. 141-148 (npr. definicije

jezikovnih struktur, zakonitosti, tabele oblik, spreganje itd.), ki naj jih učitelj smiselno uporablja: naj bodo v korist in ne same sebi namen.

Besedišče

Besedišče v največji meri ni predmet eksplicitne obravnave, je vključeno/integrirano v besedila in v naloge, kar pravzaprav še najbolj "naravno" poskrbi, da je besedišče ustrezno glede količine in obsega. Zasledimo pa tudi naloge, kjer je bogatitev besedišča glavni cilj, in take, kjer se prav besedišče utrjuje in preverja in kar lahko samo koristi znanju učencev.

Vseeno bi učiteljem priporočala, da občasno dodajajo gradivo, ki sistemsko predstavlja, ureja in omogoča urjenje tudi posamičnih besediščnih elementov (na temo učne enote), brez sobesedila, saj lahko take naloge pomembno pomagajo pri pomnjenju oz. priklicu iz spomina.

Medkulturne vsebine

Medkulturne vsebine so obravnavane manj enostransko kot v **Progetto 1**, čeprav tako v učnih enotah kot v razdelkih "Spoznajmo Italijo" prevladuje predvsem spoznavanju italijanske kulture. Nekaj več je spodbud za primerjanje s kulturo učenca v "Progettiamo", sicer pa je ta vidik prepuščen iniciativi učitelja. Primerno je vsekakor, da je medkulturna primerjava prisotna pri pouku, kar lahko učitelj z minimalno truda dodaja v obliki podvprašanj ali točk, ki spodbujajo učence k temu, da v italijanščini pripovedujejo ali se pogovarjajo o slovenskem vidiku tega, kar je sicer tema učne enote.

Razdelki "Spoznajmo Italijo" so primerno dolgi in vsebinsko uglašeni na zanimanja najstnikov. Učenci bodo v njih posredno ugotavljali, da so kulturne navade italijanskih najstnikov in odraslih podobne slovenskim navadam (opravičevanje, proslavljanje, izražanje čustev ...). Razlike (npr. glede vikanja/tikanja, pozdravljanja ipd.) bo izpostavil učitelj, deloma pa bodo podobnosti in razlike ugotavljali tudi učenci sami pod vodstvom učitelja.

Zaključne misli

Ob uporabi celotnega učbeniškega kompleta z dodatnimi možnostmi, ki jih ponuja (videoposnetki, vaje in aktivnosti preko spleta, glasbeni »blog«...) je ta učbenik skladen z učnim načrtom za italijanščino kot tuji jezik (obvezni izbirni predmet) v tretji triadi osnovne šole. Ustreza potrebam, interesom in zmožnostim učencev tako z vidika metodološkega pristopa, vsebin, razvijanja jezikovnih spretnosti in spodbujanja dejavnega ter samostojnega učenja, zato ga predlagam v potrditev.

dr. Darja Mertelj

Didaktika italijanščine kot tujega in drugega jezika

Filozofska fakulteta v Ljubljani